

ISMA University of Applied Sciences in Uzbekistan
ISMA University of Applied Sciences
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Łodzi Polonia
University in Częstochowa
Institute of Criminal Law and Applied Criminology
A.Yu. Krymsky Institute of Oriental Studies of the NAS of Ukraine
Lviv University of Business and Law
International Humanitarian University
Interregional Academy of Personnel Management
Publishing House “Helvetica”
Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation

International scientific conference

**INFORMATION TECHNOLOGIES
AND MANAGEMENT IN HIGHER
EDUCATION AND SCIENCES**

PART 2

November 28, 2022

Fergana, the Republic of Uzbekistan

IZDEVNIECĪBA
BALTĪJA
PUBLISHING

2022

CONFERENCE ORGANIZING COMMITTEE:

Abdurakhmonov Khamzakhuzha Tursunkhuzhaevych – PhD in Economics, Rector of ISMA University of Applied Sciences in Uzbekistan (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Romans Djakons** – Doctor of Engineering, Professor, Academician, President of ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Deniss Djakons** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Viktor Kikitenko** – Doctor of Philosophical Sciences, Senior Scientist, Director of A.Yu. Krymsky Institute of Oriental Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine); **Oleh Holovko** – PhD in Economics, Founder and Director of the Publishing House “Helvetica” (Odesa, Ukraine); **Aivars Stankevics** – Doctor of Economics, Associate Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Victors Gopejenko** – Doctor of Science, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Olga Verdenhofs** – Doctor of Economics, Associate Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Jevgenija Dehtjare** – Doctor of Economics, Associate Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Antonina Djakona** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Marga Zivitere** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Rostislavs Kopytovs** – Doctor of Science, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Alexander Mrochko** – Doctor of Science, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Viktoria Riashchenko** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Jūlija Mironova** – Master of Sociology, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Shermukhammadov Bakhodyrzhon Shermukhammadovych** – Doctor of Pedagogy, Rector of Fergana State University (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Salomov Uktam Rahimovich** – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Fergana Polytechnic Institute (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Reimov Akhmed Mambetkarymovych** – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Karakalpak State University (Nukus, the Republic of Uzbekistan); **Tolayev Maruf Karimovich** – Vice governor of Batken region of Kyrgyz Republic (Kyrgyz Republic); **Saidov Saidumron Ganievich** – Associate Professor of the Department of Classical Literature of Khujand State University named after Babajan Gafurov (Khujand, the Republic of Tajikistan); **Hayrulla Bozorov** – Governor of Fergana region (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Remigijus Kinderis** – PhD, Klaipeda State University of Applied Sciences (Klaipeda, the Republic of Lithuania); **Izabela Dorota Balińska** – dr hab., Prof. u., Vice-Rector for Didactic Affairs, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Łodzi (Łódź, the Republic of Poland); **Andrzej Krynski** – PhD, ThDr., Prof., Dr h.c. mult., Rector of Polonia University in Częstochowa (Częstochowa, the Republic of Poland); **Valerii Buzhor** – Doctor of Law, Professor, Rector of the Institute of Criminal Law and Applied Criminology (Chişinău, the Republic of Moldova); **Liubomyr Sopylnyk** – Doctor of Law, Doctor of Engineering, Professor, Professor at Lviv University of Business and Law (Lviv, Ukraine); **Konstantyn Gromovenko** – Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Rector of International Humanitarian University (Odesa, Ukraine); **Rostyslav Shechekyn** – Doctor of Law, Professor, Excellence in Education Awardee, Honored Worker of Physical Culture and Sports, President of Interregional Academy of Personnel Management (Kyiv, Ukraine); **Mykhailo Vikhliayev** – Doctor of Law, Professor, Director of Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation (Uzhhorod, Ukraine); **Irina Kalenuk** – Doctor of Economics, Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine); **Nataliia Kholiavko** – Doctor of Science (Economics), Professor, Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine).

International scientific conference «Information technologies and management in higher education and sciences»: conference proceedings (November 28, 2022, Fergana, the Republic of Uzbekistan). Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. Part 2. 388 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

The main directions of improving the quality of educational services of higher education institutions Karashchuk V. O.	11
Economic potential of industrial enterprises, factors affecting it and directions for its increase Karimova G. I. qizi	13
Modern information technologies: a means of activating educational and cognitive activity Karpenko R. V.	17
Development of general competencies during the study of specialized medical disciplines by future doctors Karpenko Yu. P.	21
Time management and goal-setting in informal education in the conditions of digitalization Karpova O. O.	24
Modern approaches to the training of bachelors in the field of tourism in the context of digitalization of the economy Kashyna G.	27
The role of education in the development of the digital economy Kyrchata I. M.	31
Consulting in conditions of uncertainty Kyslytsia I. O., Volovyk I. A.	33
Using of ICT in the training of future foreign language teachers Klieba A. I., Nechyporenko M. O.	36
Information security of information protection activities Klimovych S. O., Pushtaryk O. S.	39
Study of structure formation of high chromium alloys with computer analysis Klochko O. Yu., Voronov O. S.	42
Factors of future managers' social and professional adaptation to the working environment Koval M. S., Lytvyn A. V., Rudenko L. A.	47

Application of signs of functioning of systems built according to the OSI model for solving technical diagnostics problems Kuzavkov V. V., Bolotiuk Yu. V.	167
Micro-credentials as an innovative tool of modern higher education Kuznetsova N. B.	171
2020 was an important year for Uzbekistan in the development of the ICT sector Kukieva S. S., Akhunova D.	176
Multimedia as a learning tool at the Maritime English lesson Kulikova I. Yu.	180
Implementation of distance education in inappropriate conditions at Mykolaiv National Agrarian University Kurepin V. N.	183
Transformation of the education system as a catalyst for innovation in modern China Kurpayanidi K. I.	187
The role of digital economy in modern business management Kuchkorova D.	191
Use of KPI system (key performance indicator system) in effective management of employees Kuchkorova R., Rustamov D.	197
Using of innovative technologies to teaching the criminal-legal cycle disciplines at the Zaporizhzhia National University Larkin M. A.	201
The use of information and communication technologies in the process of teaching economic profile disciplines in higher education institutions of Ukraine Lysenko A. M.	204
Theoretical principles of application information technologies in the educational process Lysenko N. V.	208
Databases in the structure of the National Police of Ukraine Lytvynenko O. G., Omarova K.	212

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-140>

**THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF TEACHING ECONOMIC
PROFILE DISCIPLINES IN HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS OF UKRAINE**

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН
ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНИ**

Lysenko A. M.

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Audit, Accounting and Taxation
Central Ukrainian National
Technical University
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Лисенко А. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аудиту, обліку
та оподаткування
Центральноукраїнський національний
технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

В сучасних умовах інформаційно-комунікаційні технології є невід'ємною складовою процесу інформатизації освіти, який, за визначенням Гуревича Р. С., Кадемії М. Ю. та Шевченко Л. С., являє собою «сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує» [1, с. 33].

Відповідно до Указу Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002 «Про національну доктрину розвитку освіти», впровадження інформаційно-комунікаційних технологій є пріоритетом розвитку освіти [2]. Такі технології забезпечують підготовку молоді до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, доступність освіти та її ефективність, сприяють подальшому удосконаленню навчально-виховного процесу в закладі вищої освіти.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р схвалено «Стратегію розвитку інформаційного суспільства

в Україні», відповідно до якої визначено поняття «електронна освіта» (е-освіта) як «форма отримання освіти, що здобувається з використанням виключно інформаційно-комунікаційних технологій» [3]. Саме використання інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує інформатизацію системи освіти, сприяє створенню індустрії сучасних засобів навчання, запровадженню дистанційного навчання (що особливо актуально в умовах війни або пандемії), розробленню індивідуальних навчальних програм.

Слід зазначити, що в Україні процес інформатизації освіти здійснюється за підтримки держави. Зокрема, упродовж 2022–2023 навчального року за сприяння Міністерства освіти і науки України запроваджено освітню програму підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників різних закладів освіти «Цифрові інструменти Google для освіти», метою якої є формування цифрової компетентності працівників закладів освіти щодо використання ними можливостей цифрових інструментів Google в професійній діяльності, організації власного інформаційного середовища та ефективної взаємодії учасників освітнього процесу [4]. Безкоштовний набір засобів комунікації, який включає рішення Google Class, Docs, Drive, Gmail дозволяє провадити навчання у будь-якому місці знаходження викладача та здобувачів освіти.

У кожному закладі вищої освіти «створюється єдина інформаційна мережа, що забезпечує збір, обробку даних, інформаційний обмін» [5, с. 25]. При цьому підготовка майбутніх фахівців здійснюється на основі забезпечення «засвоєння ними нових знань у поєднанні з навичками до систематизації інформації, її логічного осмислення, конкретизації проблем» [6, с. 94]. У такий спосіб здійснюється поглиблення компетенції здобувачів освіти з урахуванням завдань підготовки професіоналів нового часу.

Інформаційно-комунікаційні технології підвищують пізнавальну активність здобувачів вищої освіти, дають можливість забезпечення оптимізованого пошуку інформації, здійснення контролю знань завдяки проведенню тестувань, спілкування з викладачем в режимі онлайн.

Так, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище Moodle є навчальною платформою, яка поєднує науково-педагогічний персонал та здобувачів вищої освіти в єдину інтегровану систему. Здобувачі освіти отримують у середовищі Moodle доступ до навчальних матеріалів, можливість завантаження файлів з завданнями, перегляду результатів проходження тестів. Науково-педагогічний

персонал має змогу використовувати інструменти для розробки дистанційних курсів, додавання різних елементів курсу, розміщення текстових файлів та презентацій, автоматичного формування тестових завдань та їх перевірки.

Для організації відеоконференцій науково-педагогічний персонал досить часто застосовує програму Zoom, а також сервіс відеотелефонного зв'язку Google Meet. У таких конференціях можуть брати участь користувачі з будь-якого місця, де наявне стабільне інтернет-з'єднання.

Водночас, при викладанні різних навчальних дисциплін слід враховувати їх специфіку. Зокрема, при викладанні дисциплін економічного профілю здобувачів вищої освіти необхідно ознайомити з нормативно-законодавчою базою, особливостями ведення обліку, аудиту, економічного аналізу, специфікою опрацювання масиву цифрових даних. З цією метою здобувачі повинні вивчити базові особливості додаткових програмних продуктів.

Так, для управління інформацією та мінімізації ризиків суб'єкта господарювання застосовують потужну ІТ-платформу LIGA 360. На цій платформі представлено 1,7 млн. нормативно-правових документів та аналітичних матеріалів, 6,8 млн. досьє на компанії та ФОП України, 400 реєстрів та відкритих джерел, 45 тис. шаблонів договорів, форм та бланків.

Для ведення бухгалтерського, управлінського, податкового обліку, формування стандартної статистичної й податкової звітності можна використовувати програмний продукт «BAS» (аналог програми «1С: Підприємство», яка з 2017 року заборонена для застосування на державних підприємствах України, а з 01.01.2021 року знята з продажу).

З метою набуття навичок обробки великих масивів інформації, здійснення розрахунків, побудови економіко-математичних моделей, розробки маркетингових технологій здобувачі вищої освіти за економічним профілем повинні ознайомитися з такими популярними програмними продуктами, як Minitab, Statistica, Comsol Multiphysics, Microsoft Excel, SAS тощо.

У процесі викладання економічних дисциплін доцільно використовувати сучасні технічні засоби: комп'ютери (планшети, ноутбуки), мультимедійний проектор, інтерактивну дошку. Слід зазначити, що використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти,

забезпеченню їх доступу до електронних бібліотек, довідкових систем та інших інформаційних ресурсів.

Водночас необхідно враховувати, що ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання дисциплін економічного профілю в закладах вищої освіти значною мірою залежить як від методики викладання, особистості й кваліфікації науково-педагогічного працівника, так і від особливостей сприйняття інформації конкретними здобувачами, які навчаються за певною освітньо-професійною, або освітньо-науковою програмою. Науково-педагогічний працівник повинен максимально враховувати особливості конкретних здобувачів, забезпечуючи найбільш раціональні підходи для належного засвоєння ними інформації, а також розвиваючи у здобувачів навички до сприйняття нової інформації, вміння її аналізувати й систематизувати та використовувати у подальшому в своїй професійній діяльності.

Література:

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання : інноваційний підхід : навчальний посібник / за ред. Гуревича Р. С. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.
2. Про національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#o146> (дата звернення: 19.11.2022).
3. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577> (дата звернення: 19.11.2022).
4. Офіційний Блог – Google Україна. URL: <https://ukraine.googleblog.com/2022/07/google-google.html> (дата звернення: 19.11.2022).
5. Лисенко А. М. Інформаційно-облікове забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності закладів вищої освіти державної форми власності. *Theoretical Foundations in Economics and Management* : collective monograph. Boston: Primedia eLaunch, 2022. Section 1.2. P. 17–64.
6. Лисенко А. М. Застосування інноваційних технологій навчання у процесі викладання економічного аналізу. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку* : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф. (Тарту, 7 лютого 2022 р.). Київ ; Тарту : ВАДНД, 2022. С. 90–94.

International scientific conference **«Information technologies
and management in higher education and sciences»**

Part 2

November 28, 2022
Fergana, the Republic of Uzbekistan

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Valdeķu iela 62 – 156, Rīga, LV-1058
E-mail: office@baltijapublishing.lv

Iespiests tipogrāfijā SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2022. 30. novembris
Tirāža 100 eks.